

ՄԱՏԵՆԱԳՐԱԿԱՆ

Թ. — Ի Յ Ա Ր ՈՅԻ Թ Ի Ի Ն, Ղ Ա. Զ Ա. Ր Ո Ւ

Երանելոյն Թեոփիլեայ՝ ասացեալ ի Յառուֆիւն Ղազարու չորեքեայ², եւ ի ֆոսն ի Մարիամ եւ ի Մարթա, եւ ի Գալուսն ողբոյն Ասուծոյ՝ Տեառն մերոյ Յիսուսի Քրիստոսի³:

Սկիզբն հաւատարմութեան, եւ (յ)արմատ հասարակաց⁴ ի մեռելոց յարութեան այսօր եղեւ ի գերեզմանէ անտի չորեքօրեայ յարութիւնն հոտեալ մարմնոյն Ղազարոսի, զոր Աստուած վայելչապէս յարոյց, որ երեքօրեայն էր յառնելոց: Եւ դարձեալ սկիզբն չարչարանացն այսօր եղեւ, ուստի մախանօք վառեցան հրով բորբորեալ յաղագս նորա սպանութեանն, որ վասն նորա ռեսային. եւ այսիւ նախանծու հակառակ⁵ երեւեցան հաւատացելոց յարութեանն մեռելոց ազգի մարդկան. զի զայն(մ) որ զյարութիւնն մեռելոց պարգեւեալ, եւ նշան եցոյց, եւ սկիզբն յարութեան ննջեցելոց, խորհեցան սպանանել այսօր: Եւ զայն որ զչորեքօրեայ մեռեալն զհոտեայն զապականեալն յարոյց այսօր ի գերեզմանէն, ի գերեզման դնել խորհեցան: Տեսողքն սքանչելեացն, որ յարոյց զապականեալն աստուածաւապէս, դաւաճանութեան բարիբ⁶ զնա ջանան ի թաղել մարդկապէս:

Այսօր ի վերայ երկրի եւ ի դժոխս ուրախութիւն եւ տրտմութիւն եղեւ յարութիւնն Ղազարոսի. ի վերայ երկրի՝ ուրախութիւն, զի ուրախացան բոքքն Ղազարու եւ աշակերտքն Քրիստոսի, եւ նորօք այնորիկ՝ որք հաւատացին ի նա: Եւ տրտմեցան դարձեալ՝ ժողովուրդքն հրէից, եւ քահանայապետիցն ազգ⁸, տեսանելով զսքանչելիսն զայն, զի բազումք հաւատացին ի նա: Տրտմեցան եւ ի դժոխսն դժոխարեակքն, զի սկիզբն այսօր եղեւ աշակերտքն նոցա, եւ առն(ե)լոյ յաւարի զկապուտ⁹ նոցա, որով ուրախացան Աղամ եւ Եւայ, նահապետք եւ արդարք, մարգարէք եւ ընտրեալք, զի սկիզբն այսօր եղեւ ազատութեան նոցա ի դաւաճութեան տաճարեաց դժոխոցն¹⁰:

Այսօր հիացմամբ զարմացումն եղեւ երկնաւորաց եւ երկրաւորաց, երկնաւորաց՝ զի տեսին զանմարմինն եւ զանտեսանելին յինքեանց, զի իրեւ զմարդ արտասուէք, որով սքանչացան յոյժ. եւ երկրաւորաց, զի զոր մարդ տեսանէին, որպէս Տէր երկնի եւ երկրի եւ սանդղարամետականաց, ծայրիւ միայն սասանեցոյց զհիմուսն դժոխոցն, եւ յափշտակեալ կորգեաց անդուստ զհոգին Ղազարոսի¹¹:

Այսօր մահ եւ տարերք երկրի հնազանդ՝ գտան ծայրի Աստուծոյն մարդացելոյ, եւ անցանելով ըստ սահմանս ինքեանց՝ զանքականն կատարէին մահ: Որ զկենդանիսն մահացուցանէր, այսօր ի ծայնէ նորա զմահացեալն կենդանի եցոյց, եւ տարր հողոյդ, որ զմարմինս եւ զյոգոս ապականեել եւ նեխել սովորիւր, զնեխեալն եւ զապականեալն կանգնելով նորոգել սկսաւ¹²:

Այսօր երկու տրարչութիւնք յերկուց գոյացութեանց ունայնացան. դժոխոցն յարկ ի հոգեոյն Ղազարոսի, եւ գերեզման նորին ի մարմնոյ նորայ, ուր ի վերայ երկրի

Բնագիր Ժ, էջ 393-415: Հմմտ. Ի, էջ 92Ա-92Թ: Է, էջ 92+94: զերեւելալ մեծապէս և փրճատեալ: Եւ Երանելոյն 2 չորեքօրեայ Ժ 2 Յուսի՝ չորեքօրեայ Ժ 2 Քրիստոսի և 3 հազարակ և 4 հազարակ և 5 բարոյի: Ժ 1 Դարձաւ Ի: Յուսի՝ զարձակ և 6 արգիւն Ժ 1 7 աւարքի Կապուտ Ժ 10 Յուսի՝ տրտմեցան Խ Գժոխոցն և 11 Յուսի՝ Այսօր Խ Դազարոսի և 12 Յուսի՝ Այսօր Խ Կապուտ և 13 Կապուտ և 14 Կապուտ և 15 Կապուտ և 16 Կապուտ և 17 Կապուտ և 18 Կապուտ և 19 Կապուտ և 20 Կապուտ և 21 Կապուտ և 22 Կապուտ և 23 Կապուտ և 24 Կապուտ և 25 Կապուտ և 26 Կապուտ և 27 Կապուտ և 28 Կապուտ և 29 Կապուտ և 30 Կապուտ և 31 Կապուտ և 32 Կապուտ և 33 Կապուտ և 34 Կապուտ և 35 Կապուտ և 36 Կապուտ և 37 Կապուտ և 38 Կապուտ և 39 Կապուտ և 40 Կապուտ և 41 Կապուտ և 42 Կապուտ և 43 Կապուտ և 44 Կապուտ և 45 Կապուտ և 46 Կապուտ և 47 Կապուտ և 48 Կապուտ և 49 Կապուտ և 50 Կապուտ և 51 Կապուտ և 52 Կապուտ և 53 Կապուտ և 54 Կապուտ և 55 Կապուտ և 56 Կապուտ և 57 Կապուտ և 58 Կապուտ և 59 Կապուտ և 60 Կապուտ և 61 Կապուտ և 62 Կապուտ և 63 Կապուտ և 64 Կապուտ և 65 Կապուտ և 66 Կապուտ և 67 Կապուտ և 68 Կապուտ և 69 Կապուտ և 70 Կապուտ և 71 Կապուտ և 72 Կապուտ և 73 Կապուտ և 74 Կապուտ և 75 Կապուտ և 76 Կապուտ և 77 Կապուտ և 78 Կապուտ և 79 Կապուտ և 80 Կապուտ և 81 Կապուտ և 82 Կապուտ և 83 Կապուտ և 84 Կապուտ և 85 Կապուտ և 86 Կապուտ և 87 Կապուտ և 88 Կապուտ և 89 Կապուտ և 90 Կապուտ և 91 Կապուտ և 92 Կապուտ և 93 Կապուտ և 94 Կապուտ և 95 Կապուտ և 96 Կապուտ և 97 Կապուտ և 98 Կապուտ և 99 Կապուտ և 100 Կապուտ և 101 Կապուտ և 102 Կապուտ և 103 Կապուտ և 104 Կապուտ և 105 Կապուտ և 106 Կապուտ և 107 Կապուտ և 108 Կապուտ և 109 Կապուտ և 110 Կապուտ և 111 Կապուտ և 112 Կապուտ և 113 Կապուտ և 114 Կապուտ և 115 Կապուտ և 116 Կապուտ և 117 Կապուտ և 118 Կապուտ և 119 Կապուտ և 120 Կապուտ և 121 Կապուտ և 122 Կապուտ և 123 Կապուտ և 124 Կապուտ և 125 Կապուտ և 126 Կապուտ և 127 Կապուտ և 128 Կապուտ և 129 Կապուտ և 130 Կապուտ և 131 Կապուտ և 132 Կապուտ և 133 Կապուտ և 134 Կապուտ և 135 Կապուտ և 136 Կապուտ և 137 Կապուտ և 138 Կապուտ և 139 Կապուտ և 140 Կապուտ և 141 Կապուտ և 142 Կապուտ և 143 Կապուտ և 144 Կապուտ և 145 Կապուտ և 146 Կապուտ և 147 Կապուտ և 148 Կապուտ և 149 Կապուտ և 150 Կապուտ և 151 Կապուտ և 152 Կապուտ և 153 Կապուտ և 154 Կապուտ և 155 Կապուտ և 156 Կապուտ և 157 Կապուտ և 158 Կապուտ և 159 Կապուտ և 160 Կապուտ և 161 Կապուտ և 162 Կապուտ և 163 Կապուտ և 164 Կապուտ և 165 Կապուտ և 166 Կապուտ և 167 Կապուտ և 168 Կապուտ և 169 Կապուտ և 170 Կապուտ և 171 Կապուտ և 172 Կապուտ և 173 Կապուտ և 174 Կապուտ և 175 Կապուտ և 176 Կապուտ և 177 Կապուտ և 178 Կապուտ և 179 Կապուտ և 180 Կապուտ և 181 Կապուտ և 182 Կապուտ և 183 Կապուտ և 184 Կապուտ և 185 Կապուտ և 186 Կապուտ և 187 Կապուտ և 188 Կապուտ և 189 Կապուտ և 190 Կապուտ և 191 Կապուտ և 192 Կապուտ և 193 Կապուտ և 194 Կապուտ և 195 Կապուտ և 196 Կապուտ և 197 Կապուտ և 198 Կապուտ և 199 Կապուտ և 200 Կապուտ և 201 Կապուտ և 202 Կապուտ և 203 Կապուտ և 204 Կապուտ և 205 Կապուտ և 206 Կապուտ և 207 Կապուտ և 208 Կապուտ և 209 Կապուտ և 210 Կապուտ և 211 Կապուտ և 212 Կապուտ և 213 Կապուտ և 214 Կապուտ և 215 Կապուտ և 216 Կապուտ և 217 Կապուտ և 218 Կապուտ և 219 Կապուտ և 220 Կապուտ և 221 Կապուտ և 222 Կապուտ և 223 Կապուտ և 224 Կապուտ և 225 Կապուտ և 226 Կապուտ և 227 Կապուտ և 228 Կապուտ և 229 Կապուտ և 230 Կապուտ և 231 Կապուտ և 232 Կապուտ և 233 Կապուտ և 234 Կապուտ և 235 Կապուտ և 236 Կապուտ և 237 Կապուտ և 238 Կապուտ և 239 Կապուտ և 240 Կապուտ և 241 Կապուտ և 242 Կապուտ և 243 Կապուտ և 244 Կապուտ և 245 Կապուտ և 246 Կապուտ և 247 Կապուտ և 248 Կապուտ և 249 Կապուտ և 250 Կապուտ և 251 Կապուտ և 252 Կապուտ և 253 Կապուտ և 254 Կապուտ և 255 Կապուտ և 256 Կապուտ և 257 Կապուտ և 258 Կապուտ և 259 Կապուտ և 260 Կապուտ և 261 Կապուտ և 262 Կապուտ և 263 Կապուտ և 264 Կապուտ և 265 Կապուտ և 266 Կապուտ և 267 Կապուտ և 268 Կապուտ և 269 Կապուտ և 270 Կապուտ և 271 Կապուտ և 272 Կապուտ և 273 Կապուտ և 274 Կապուտ և 275 Կապուտ և 276 Կապուտ և 277 Կապուտ և 278 Կապուտ և 279 Կապուտ և 280 Կապուտ և 281 Կապուտ և 282 Կապուտ և 283 Կապուտ և 284 Կապուտ և 285 Կապուտ և 286 Կապուտ և 287 Կապուտ և 288 Կապուտ և 289 Կապուտ և 290 Կապուտ և 291 Կապուտ և 292 Կապուտ և 293 Կապուտ և 294 Կապուտ և 295 Կապուտ և 296 Կապուտ և 297 Կապուտ և 298 Կապուտ և 299 Կապուտ և 300 Կապուտ և 301 Կապուտ և 302 Կապուտ և 303 Կապուտ և 304 Կապուտ և 305 Կապուտ և 306 Կապուտ և 307 Կապուտ և 308 Կապուտ և 309 Կապուտ և 310 Կապուտ և 311 Կապուտ և 312 Կապուտ և 313 Կապուտ և 314 Կապուտ և 315 Կապուտ և 316 Կապուտ և 317 Կապուտ և 318 Կապուտ և 319 Կապուտ և 320 Կապուտ և 321 Կապուտ և 322 Կապուտ և 323 Կապուտ և 324 Կապուտ և 325 Կապուտ և 326 Կապուտ և 327 Կապուտ և 328 Կապուտ և 329 Կապուտ և 330 Կապուտ և 331 Կապուտ և 332 Կապուտ և 333 Կապուտ և 334 Կապուտ և 335 Կապուտ և 336 Կապուտ և 337 Կապուտ և 338 Կապուտ և 339 Կապուտ և 340 Կապուտ և 341 Կապուտ և 342 Կապուտ և 343 Կապուտ և 344 Կապուտ և 345 Կապուտ և 346 Կապուտ և 347 Կապուտ և 348 Կապուտ և 349 Կապուտ և 350 Կապուտ և 351 Կապուտ և 352 Կապուտ և 353 Կապուտ և 354 Կապուտ և 355 Կապուտ և 356 Կապուտ և 357 Կապուտ և 358 Կապուտ և 359 Կապուտ և 360 Կապուտ և 361 Կապուտ և 362 Կապուտ և 363 Կապուտ և 364 Կապուտ և 365 Կապուտ և 366 Կապուտ և 367 Կապուտ և 368 Կապուտ և 369 Կապուտ և 370 Կապուտ և 371 Կապուտ և 372 Կապուտ և 373 Կապուտ և 374 Կապուտ և 375 Կապուտ և 376 Կապուտ և 377 Կապուտ և 378 Կապուտ և 379 Կապուտ և 380 Կապուտ և 381 Կապուտ և 382 Կապուտ և 383 Կապուտ և 384 Կապուտ և 385 Կապուտ և 386 Կապուտ և 387 Կապուտ և 388 Կապուտ և 389 Կապուտ և 390 Կապուտ և 391 Կապուտ և 392 Կապուտ և 393 Կապուտ և 394 Կապուտ և 395 Կապուտ և 396 Կապուտ և 397 Կապուտ և 398 Կապուտ և 399 Կապուտ և 400 Կապուտ և 401 Կապուտ և 402 Կապուտ և 403 Կապուտ և 404 Կապուտ և 405 Կապուտ և 406 Կապուտ և 407 Կապուտ և 408 Կապուտ և 409 Կապուտ և 410 Կապուտ և 411 Կապուտ և 412 Կապուտ և 413 Կապուտ և 414 Կապուտ և 415 Կապուտ և 416 Կապուտ և 417 Կապուտ և 418 Կապուտ և 419 Կապուտ և 420 Կապուտ և 421 Կապուտ և 422 Կապուտ և 423 Կապուտ և 424 Կապուտ և 425 Կապուտ և 426 Կապուտ և 427 Կապուտ և 428 Կապուտ և 429 Կապուտ և 430 Կապուտ և 431 Կապուտ և 432 Կապուտ և 433 Կապուտ և 434 Կապուտ և 435 Կապուտ և 436 Կապուտ և 437 Կապուտ և 438 Կապուտ և 439 Կապուտ և 440 Կապուտ և 441 Կապուտ և 442 Կապուտ և 443 Կապուտ և 444 Կապուտ և 445 Կապուտ և 446 Կապուտ և 447 Կապուտ և 448 Կապուտ և 449 Կապուտ և 450 Կապուտ և 451 Կապուտ և 452 Կապուտ և 453 Կապուտ և 454 Կապուտ և 455 Կապուտ և 456 Կապուտ և 457 Կապուտ և 458 Կապուտ և 459 Կապուտ և 460 Կապուտ և 461 Կապուտ և 462 Կապուտ և 463 Կապուտ և 464 Կապուտ և 465 Կապուտ և 466 Կապուտ և 467 Կապուտ և 468 Կապուտ և 469 Կապուտ և 470 Կապուտ և 471 Կապուտ և 472 Կապուտ և 473 Կապուտ և 474 Կապուտ և 475 Կապուտ և 476 Կապուտ և 477 Կապուտ և 478 Կապուտ և 479 Կապուտ և 480 Կապուտ և 481 Կապուտ և 482 Կապուտ և 483 Կապուտ և 484 Կապուտ և 485 Կապուտ և 486 Կապուտ և 487 Կապուտ և 488 Կապուտ և 489 Կապուտ և 490 Կապուտ և 491 Կապուտ և 492 Կապուտ և 493 Կապուտ և 494 Կապուտ և 495 Կապուտ և 496 Կապուտ և 497 Կապուտ և 498 Կապուտ և 499 Կապուտ և 500 Կապուտ և 501 Կապուտ և 502 Կապուտ և 503 Կապուտ և 504 Կապուտ և 505 Կապուտ և 506 Կապուտ և 507 Կապուտ և 508 Կապուտ և 509 Կապուտ և 510 Կապուտ և 511 Կապուտ և 512 Կապուտ և 513 Կապուտ և 514 Կապուտ և 515 Կապուտ և 516 Կապուտ և 517 Կապուտ և 518 Կապուտ և 519 Կապուտ և 520 Կապուտ և 521 Կապուտ և 522 Կապուտ և 523 Կապուտ և 524 Կապուտ և 525 Կապուտ և 526 Կապուտ և 527 Կապուտ և 528 Կապուտ և 529 Կապուտ և 530 Կապուտ և 531 Կապուտ և 532 Կապուտ և 533 Կապուտ և 534 Կապուտ և 535 Կապուտ և 536 Կապուտ և 537 Կապուտ և 538 Կապուտ և 539 Կապուտ և 540 Կապուտ և 541 Կապուտ և 542 Կապուտ և 543 Կապուտ և 544 Կապուտ և 545 Կապուտ և 546 Կապուտ և 547 Կապուտ և 548 Կապուտ և 549 Կապուտ և 550 Կապուտ և 551 Կապուտ և 552 Կապուտ և 553 Կապուտ և 554 Կապուտ և 555 Կապուտ և 556 Կապուտ և 557 Կապուտ և 558 Կապուտ և 559 Կապուտ և 560 Կապուտ և 561 Կապուտ և 562 Կապուտ և 563 Կապուտ և 564 Կապուտ և 565 Կապուտ և 566 Կապուտ և 567 Կապուտ և 568 Կապուտ և 569 Կապուտ և 570 Կապուտ և 571 Կապուտ և 572 Կապուտ և 573 Կապուտ և 574 Կապուտ և 575 Կապուտ և 576 Կապուտ և 577 Կապուտ և 578 Կապուտ և 579 Կապուտ և 580 Կապուտ և 581 Կապուտ և 582 Կապուտ և 583 Կապուտ և 584 Կապուտ և 585 Կապուտ և 586 Կապուտ և 587 Կապուտ և 588 Կապուտ և 589 Կապուտ և 590 Կապուտ և 591 Կապուտ և 592 Կապուտ և 593 Կապուտ և 594 Կապուտ և 595 Կապուտ և 596 Կապուտ և 597 Կապուտ և 598 Կապուտ և 599 Կապուտ և 600 Կապուտ և 601 Կապուտ և 602 Կապուտ և 603 Կապուտ և 604 Կապուտ և 605 Կապուտ և 606 Կապուտ և 607 Կապուտ և 608 Կապուտ և 609 Կապուտ և 610 Կապուտ և 611 Կապուտ և 612 Կապուտ և 613 Կապուտ և 614 Կապուտ և 615 Կապուտ և 616 Կապուտ և 617 Կապուտ և 618 Կապուտ և 619 Կապուտ և 620 Կապուտ և 621 Կապուտ և 622 Կապուտ և 623 Կապուտ և 624 Կապուտ և 625 Կապուտ և 626 Կապուտ և 627 Կապուտ և 628 Կապուտ և 629 Կապուտ և 630 Կապուտ և 631 Կապուտ և 632 Կապուտ և 633 Կապուտ և 634 Կապուտ և 635 Կապուտ և 636 Կապուտ և 637 Կապուտ և 638 Կապուտ և 639 Կապուտ և 640 Կապուտ և 641 Կապուտ և 642 Կապուտ և 643 Կապուտ և 644 Կապուտ և 645 Կապուտ և 646 Կապուտ և 647 Կապուտ և 648 Կապուտ և 649 Կապուտ և 650 Կապուտ և 651 Կապուտ և 652 Կապուտ և 653 Կապուտ և 654 Կապուտ և 655 Կապուտ և 656 Կապուտ և 657 Կապուտ և 658 Կապուտ և 659 Կապուտ և 660 Կապուտ և 661 Կապուտ և 662 Կապուտ և 663 Կապուտ և 664 Կապուտ և 665 Կապուտ և 666 Կապուտ և 667 Կապուտ և 668 Կապուտ և 669 Կապուտ և 670 Կապուտ և 671 Կապուտ և 672 Կապուտ և 673 Կապուտ և 674 Կապուտ և 675 Կապուտ և 676 Կապուտ և 677 Կապուտ և 678 Կապուտ և 679 Կապուտ և 680 Կապուտ և 681 Կապուտ և 682 Կապուտ և 683 Կապուտ և 684 Կապուտ և 685 Կապուտ և 686 Կապուտ և 687 Կապուտ և 688 Կապուտ և 689 Կապուտ և 690 Կապուտ և 691 Կապուտ և 692 Կապուտ և 693 Կապուտ և 694 Կապուտ և 695 Կապուտ և 696 Կապուտ և 697 Կապուտ և 698 Կապուտ և 699 Կապուտ և 700 Կապուտ և 701 Կապուտ և 702 Կապուտ և 703 Կապուտ և 704 Կապուտ և 705 Կապուտ և 706 Կապուտ և 707 Կապուտ և 708 Կապուտ և 709 Կապուտ և 710 Կապուտ և 711 Կապուտ և 712 Կապուտ և 713 Կապուտ և 714 Կապուտ և 715 Կապուտ և 716 Կապուտ և 717 Կապուտ և 718 Կապուտ և 719 Կապուտ և 720 Կապուտ և 721 Կապուտ և 722 Կապուտ և 723 Կապուտ և 724 Կապուտ և 725 Կապուտ և 726 Կապուտ և 727 Կապուտ և 728 Կապուտ և 729 Կապուտ և 730 Կապուտ և 731 Կապուտ և 732 Կապուտ և 733 Կապուտ և 734 Կապուտ և 735 Կապուտ և 736 Կապուտ և 737 Կապուտ և 738 Կապուտ և 739 Կապուտ և 740 Կապուտ և 741 Կապուտ և 742 Կապուտ և 743 Կապուտ և 744 Կապուտ և 745 Կապուտ և 746 Կապուտ և 747 Կապուտ և 748 Կապուտ և 749 Կապուտ և 750 Կապուտ և 751 Կապուտ և 752 Կապուտ և 753 Կապուտ և 754 Կապուտ և 755 Կապուտ և 756 Կապուտ և 757 Կապուտ և 758 Կապուտ և 759 Կապուտ և 760 Կապուտ և 761 Կապուտ և 762 Կապուտ և 763 Կապուտ և 764 Կապուտ և 765 Կապուտ և 766 Կապուտ և 767 Կապուտ և 768 Կապուտ և 769 Կապուտ և 770 Կապուտ և 771 Կապուտ և 772 Կապուտ և

խառնմամբ միացան երկու թափանեալքն յիրերաց՝ ի ծայնէ միացելոյն յերկուց, աստուածութեանն եւ մարդկութեանն:

Այսօր երկու ժողովուրդ, հին եւ նոր, առաջին ծանօթն¹⁵ Աստուծոյ, եւ յետին աստուածապաշտքս, միմեանց հակառակ¹⁶ երեւեցան. առաջնոցն տեսանիլով զաստուածագործ զսքանչելիսն՝ զԱստուած որպէս զմարդ սպանանիլ խորհեցան, իսկ յետինքս լսելով միայն զսքանչելեացն, զնա՝ զոր նոքա որպէս զմարդ չարչարեալ սպանելին¹⁷, կատարեալ Աստուած խոստովանեցան:

Այսօր մի բնութիւն գերեզմանին գերկուց բնութեանց գործ կատարէր, ամուլ գոյով ծննդական երեւեալ, եւ զանշունչ առեալն շնչով մատուցանէր:

Այսօր որպէս վշտացան դժոխք, եւ դժոխապետն տեսանիլով զսկիզբն¹⁸ աւերելոյ թագաւորութեանն ներքնում¹⁹, եւ աղքատանալոյ ճոխութեանն ինքեանց²⁰, այնպէս ուրախացան Ադամ եւ Եւայ, եւ ապականութեան²¹ նոցուն յանապականութիւն վերըստին ստեղծումն:

Այսօր որպէս վշտացան Աննա եւ Կայիափա սակս յարութեանն Ղազարոսի²², եւ խորհուրդ արարին զնա սպանանել, որ միշտ աստուածութեամբն է կենդանի: Այնպէս ուրախացան Մարիամ եւ Մարթայ²³ տեսանելով զչորեքօրեա մեռեալ եղբայրն իւրեանց կենդանի ի գերեզմանէն²⁴:

Այսօր հրէական ազգին ամբոխ, տեսանելով զգերեզմանն (յ)ունայն ի մարմնոյն Ղազարու, ունայնացան ի հաւատոց, զոր նախ քան զազգս ամենայն զգնելով ընտրեալք ցուցան հաւատովք²⁵:

Այսօր, վասն զի²⁶ տեսին զչորեքօրեայ մեռեալն կենդանի, կենդանիքն մարմնով մահացան (յ)անհաւատութեամբ, եւ զոր զգերեզմանն ունայնացոյց, գերեզմանաւ ծածկել խորհեցան, որ դատարկացուցանելոց էր զգերեզմանս թազումս:

Այսօր, որք տեսին թացեալ զծածկեալ գերեզմանն, զկրեալ²⁷ ունէր ապականեալ մարմին մեռելոյ, լուան զի ծայնիւ երեւեալ նա վաղվադակի, չորեքօրեայ հոտեալն, հոգի առ եւ շունչ կենդանութեան²⁸, որում ոչ հանդուրժեալք՝ խորհեցան զհալածողն մահուն եւ զնորոգողն (յ)ապականութեան, զբացողն գերեզմանին մահացուցանել, եւ ծածկել գերեզմանաւ: Եւ զայս նմա խորհէին, որ զայլս մրկեալ ծովուն գերեզման պատրաստէր հալածողացն հարց նոցա:

Եւ ո՞ր եղև այդ ամենայն, ասա, կամ ո՞ր գործեաց զսքանչելիսդ զայդ²⁹ ամենայն³⁰: Լուր արդեաւք եւ ցուցից. ի Բեթանիա գործեցաւ այդ ամենայն³¹, եւ Քրիստոս եղև գործող սքանչելեացդ³² ամենայն³³, եւ հրէայքն տեսանելով ոչ հաւատացին: Եւ ո՞ր պատմեաց զայդ, զոր ճառեցեր մեզ այսօր. ո՞ր, Յոհաննէս ծկնորսն եւ Աստուածարանն, ռամիկն եւ Աւետարանիչն, Որդին (յ)Որոտման, եւ անուանեալն որդի մօրն Աստուծոյ:

Մեք, ասեն, երէկ լուաք ի նմանէ, զի պատմեաց մեզ վասն Քրիստոսի, եթէ խնդրէին ունել զնա, եւ ելեալ ի ձեռաց նոցա գնաց միւս անգամ յայն կոյս Յորդանանու, ուր Յովհաննէս էր զառաջինն³⁴: Եւ եթէ անդ էր ստուգիւ, դու ի Բեթանիայ զիմորդ ասես: Անդ էր, այո, եւ անդ առաքեցին առ նա քորքն նորա, եւ ասեն. Տէր, զոր դուն սիրէիր, ահա հիւանդացեալ է: Արդ զի՞նչ ասես, վասն հիւանդութեանն Ղազարու եկն ի Բեթանիա, ուր քարկոծ առնել խնդրէին զնա. ոչ, ասէ, այլ վասն զի զմեռեալն յարուսցէ:

¹⁵ Ժանօթքն իլ ¹⁶ հակառակ է ¹⁷ սպանելն իլ ¹⁸ Յունի՝ զփիզբն ծ ¹⁹ ներքում ծ ²⁰ Յունի՝ ներքում է ²¹ Բարդա ի ²² Յունի՝ Այնպէս ... ի գերեզմանէն է ²³ Յունի՝ Այսօր ... հաւատովք է ²⁴ Յունի՝ վառել է ²⁵ շրկեալ է ²⁶ Գնեդան է ²⁷ այդ է ²⁸ Յունի՝ ամենայն է ²⁹ Յունի՝ այդ ամենայն է ³⁰ սքանչելեացն է ³¹ Յունի՝ ամենայն է ³² յառաջինն ծ

Ձի՛նչ ասես. մեր լուսաք յԱւետարանչէ՛ն անտի զայդ. ոչ վասն մեռելոյ ազգ արին նմա քորին, այլ միայն թէ հիւանդացեալ է. եւ դու ասես թէ վասն յարուցանելոյ ցնա եկն անդ: Ասա յայտնապէս զի իմաստոք: Դիտեմ, ասէ, վասն ոյր հարցաքննես, զի իմա[նա]լ խորհիս զանճառելի տնօրէնութիւնն, բայց անհաս է եւ անքննին, այլ որպէս յայտնեցաւ մեզ խորհուրդն, որ ծածկեալ էր ի հրեշտակաց, այնպէս շնորհք Հոգւոյն յայտնեաց մեզ զգործ տնօրէնութեան նորա: Ըստ մարդկութեանն լուաւ թէ հիւանդ է, եւ ըստ աստուածութեանն զիտաց, զի մեռեալ էր, զոր անդուստ քանիւ յայտ արար աշակերտացն, եթէ Ղազարոս մեռաւ, եւ ես ուրախ եմ վասն ձեր, զի դուք հաւատասցիք ինձ, բայց արդ եկայք երթիցուք առ նա:

Ո՞վ խորհրդոյս խորին, ասէ, ես չէի անդ: Ոչ էիր անդ, Տէր, որ ամենայն ուր բերես, եւ զամենեւեան լնուս. ոչ էիր անդ, որ մինչ զայդ խօսէիր անբաժախելի էիր ընդ Հօր. խօսէիր ընդ աշակերտոց եթէ ես անդ ոչ էի, եւ դու ինքն անդ գոյով՝ յերկինքն ընդ Հօր միացեալ էիր: Յորժամ ի Բեթանիայ ոչ էիր, ընդ Հօր էիր. եւ զիւրով յորժամ յայնկոյս Յորդանանու էիր, ի Բեթանիայ ոչ լինէիր. եւ թէ անդ ոչ էիր, զիւրով զորմէ հիւանդացեալ լուար, զիս մեռեալ ճշմարտէիր:

Այո, ասէ, տեսութեամբ աստուածութեամբս³³ անդ էի, թէպէտեւ մարդկութեամբս ոչ. այլ յորժամ ասեմ՝ եթէ ոչ եմ անդ՝ անբաժանելի աստուածութեամբս եւ մարդկութեամբս³⁴ խօսիմ: Նա եթէ այլ ինչ խոնարհագոյն իրս տեսանլցէք կրեալ յաստուածացեալ մարմնի միում, այսպէս համարեցարուք, զի միաւորաբար կամաւ կրեմ զամենայն: Որչափ եւս առաւել յորժամ ասացի եթէ՛ ես ուրախ եմ վասն ձեր, զի դուք հաւատասցիք ինձ, զի ոչ էի անդ. Ձի՛նչ արգօք նշանակէ ասացեալս՝ եթէ ոչ էի անդ, եթէ անդ լեալ էի, ասէ, ըստ մարդկութեանս՝ ակնածելով յինչն լիղիէր զօրանալ առ բարեկամս իմ մահն. եւ ես թէ զհիւանդացեալս միայն բժշկէ՛ի՝ չի՛նչէի³⁵ ուրախութիւն ձեզ:

Արդ՝ եկայք երթիցուք ասէ անդ. ոչ էի անդ եւ մահն համարձակեալ տեղի առ. ուր թէ պիտոյ լեալ էր ինձ, ոչ էր առեալ անդ զկայ ընաւ: Բայց ձերդ տկարութիւն զիս եւ առ մահն զօրաւոր տեսանելով՝ ուրախ լինելով հաւատայք ինձ եթէ մեռելոց ամենայն կարող եմ կեանս պարգեւել, յարուցանելով զլորեքօրեայն աստուածապէս:

Այսու ոչ գտնօրէնութիւնն մարդկութեանն միայն ցուցանէր այլ եւ զիրս աստուածութեանն երեւցուցանէր. Եկայք, ասէ, երթիցուք առ նա, զի բարեկամ մեր է, պարտ է կատարել առ նա զօրէնս բարեկամութեան. եւ բանն այսպէս եթէ զհիւանդս ասէ՛ ողջացուցի, զանդամայոյծս կանգնեցի, զբորոտս սրբեցի, զկոյրօ լուսաւորեցի, պարտ է զառաւել սէրն առ բարեկամս մեր ցուցանել:

Նա եւ այլ իմն հրաշս վարդապետութեան ի ճանապարհի անդ նոցա առաջի արկեալ: Եւ իբրեւ գնացին անդ՝ յառաջեալ Մարիամ անկաւ առ (յ)ոոսն Յիսուսի եւ լարի. լարի առաջի նորա Մարիամ, որով յայտնի ցուցանէր թէ ստոյգ մեռեալ է Ղազարոս, ըստ այնմ զոր եւ ինքն ասէր. եթէ աստ լեալ էիր, ասէ, եղբայրն իմ չէր մեռեալ: Ցուցանէր եւ բանին յանգէտս թէ՛ հեռանալով նորա ի մարդկային բնութեանն՝ առնու մահն առ մեզ տեղի: Եւ այս որպէս օրէն է ասել մարդկային տկարութեանս, զի յորժամ ճանաչին բազումք զոմն մի՝ արի եւ քաջ մարտիկ, որ եւ արտաքոյ պարսպազն կարող է հալածել զբազում թշնամիս, եւ ոչ լինելով անդ առնն այնմ՝ կարողանան³⁶ թշնամիքն աւարաւ գերի առնուլ զբարեկամս նորա, զորս տանելով՝ ի ներքոյ փակին բռնութեան բանտին:

Արդ՝ յորժամ գայցէ մարտիկն, որ կարող էր ապրեցուցանել արտաքոյ պարսպապին ի ձեռաց յափշտակողացն, անհնարին համարին առն միում յաղթող լինել թշնամեացն, եւ խորտակող պարսպաց բանտին, առ ի յապրեցուցանել զբանդարգեալսն³⁷, ի

33 աստուածութեանն ի 34 Զու՛նի՛ եւ մարդկութեամբս ի 35 չի լինէի ք 36 կարողանալ ք
զբանտարգեալսն ի

դէպ լինէր³⁰ ասել՝ եթէ աստ ղիպեալ էիր ոչ էին ծառայութեամբ զերի վարեալ բարեկամքն քո:

Այսպէս եւ աստ համարեաց, զոր ասաց Մարիամ. Տէր, եթէ աստ լեալ էիր, եղբայրն իմ չէր մեռեալ. այլ եւ արդ գիտեմ զի զոր ինչ խնդրես դու Աստուծոյ տացէ քեզ Աստուած: Հաւատայ ի նա զառաջինն, ոչ որպէս պարտ էր հաւատալ. զի թէ հաւատացեալ էր Աստուած գոլ խոստովանելով զնա, յորժամ ասաց՝ յարիցէ եղբայրն քո. պարտ էր ասել նմա՝ հաւատամ, զի կարող եմ Տէր:

Իսկ նա զայսու զանց արարեալ ասէ. Գիտեմ զի յարիցէ ի յարութեանն յետնում: Իբրեւ ասաց Յիսուս, եթէ՝ եւ եմ յարութիւն եւ կեանք, որ հաւատայ յիս՝ թէ պէտ է մեռանի կեցցէ. եւ ամենայն որ կենդանի է եւ հաւատայ յիս՝ մի մեռցի յաւիտեան. հաւատա՛մ (յ)այսմիկ:

Իսկ նորա լսելով զայս ապա ասէ. Հաւատամ Տէր, եթէ դու եւ Քրիստոս Որդի Աստուծոյ: Ասելով զայս՝ երթեալ կոչէր զքոյր իւր լուելայն, որոյ եկեալ առաջի անկաւ. առ (յ)ոտսն Յիսուսի եւ լայր:

Բանզի ան, զոր ասէ, եթէ խռովեցաւ Յիսուս յոգի իւր յաղազս լալոյ նորա ազդէ³⁰, որպէս եւ ասէ. Թէ Յիսուս իբրեւ ետես զնա զի լայր, եւ որ ընդ նմայն էին հրեայքն լային, խռովեցաւ յոգի իւր զայրանալով եւ ասէ. Ո՛ր եղիք զնա: Ոչ ճանաչողքն զիրս հարցումսն, ի ղիմի հարկանին այսու անգիտութիւն տալ Աստուծոյ. նա եւ հրեայքն զբանս զայս յափշտակելով ի մէնջ եպիբն զանգիտութիւնն, չհամարեալ իբրեւ Աստուծոյ զհարցանելն թէ՛ ո՛ր եղիք զնա. ոչ իմանալով ի ղիմի հարկանող ինքեանց⁴⁰ զպատասխանողն բան անգիտութիւն իմն. եւ զայն համարեալ Աստուծոյ ասելն ո՛ր եւս Աղամ: Զի եթէ առ Աղամ անգիտութիւն, այնպէս⁴¹ եւ զայս վարկա նիչիր. եւ թէ զայս անգոհնեա՛ ապա եւ զարտասուելոյն ասա:

Բայց դու մի ի⁴² մարդկաբար հարցանելն հայելով եպ(ր)երես զբանիւ, այլ աստուածաբար օքանելեացն զորժ, զոր եցոյց առ մեռեալ(ս)ն եւ նեխեալն արտասուեաց ճշմարիտ, այլ զհրէայնս եւ ոչ զԼազարոս. զի թէ յաղազս աղէտից համարիս զարտասուելն, զի արտասուէր գնա՛ զորոյ գիտէր զի ստուգապէս յարուցանելոց էր. բայց ոչ զնա՛ այլ զհրէայնս արտասուէր. զի ի հաւատսն, որ առ նա մեռեալք էին՝ մեռեալի յառնէր հաւատովք քուերցն, թէ նայ է Որդի Աստուծոյ կենդանոյ. եւ կենդանիքն մահանալոյն անհաւատութեամբ, զի ոչ հաւատացին զնա յերկնաստ զոլ Որդի Աստուծոյ, այլ խորհեցան ասպանանել իբրեւ զհակառակ Աստուծոյ:

Արտասուէր վասն նոցա ասելով, որք ոչ ճանաչէին զՀայր իմ, եւ ոչ զՀոգին Սուրբ Հակից նմին եւ իմ, այլ որ (ի) կռապաշտութեամբ (յ)ախտանային, ճանաչելով զիս Որդի Միածին ճշմարտիւ՝ ի Հայր եւ ի Հոգին հաւատացին. եւ սոքոյ, որք ճանաչողքս⁴³ են Հօր, անարգելով զիս չհամարել Որդի Միածին՝ վրիպեցան եւ ի պաշտմանէն⁴⁴ Հօր, որ առաքեացն զիս, եւ եւս առ նա երթալոց եմ, յորմէ վասն նոցա առաքեցայ, որք չհաւատալովն եւ սպանանել խորհէին զիս. յորոց անարգելովն իմ՝ եւ Հայր անարգեցաւ, եւ եւս, վասն այսր իրի ասացի՝ եթէ որ ոչ պատուէ զՈրդի՝ եւ ոչ զՀայր զառաքիչն նորա պատուեցէ:

Եւ վասնզի այսպիսի ախտիւ կորեան այնքան ժողովուրդ անբաւ, զիս՝ ոչ ոչ էր ի ճան արտասուել զայնքան (յ)անծինս կորուսելոցն, որոց⁴⁵ եւ Հօր իւրում վասն միոյ մոլորելոյ արտմութիւն մեծ լինէր յերկինս, որպէս եւ վասն միոյ գտելոյ ուրախութիւն անբաւ, որ թողեալ զինստուն եւ իննուսուն՝ խնդրէր զմի մոլորեալն, վասն որոյ եւ զանծն եր: Արտասուելն զայս գեկուցանէ եւ ոչ զմահ սիրելի(ւ)ոյն, եւ Յիսուս, ասէ՛ զայրացեալ գարծեալ յոգի իւր, զայ ի գերեզմանն, եւ էր այր մի եւ վէմ մի եղեալ ի վերայ նորա:

(Շար. 16)

Հրատ. Ա. Յ. ՍՐՃՈՒՆԻ

³⁰ լինել թ ³¹ եղբէ ի ³² յիւսեանց ի ³³ այսպէս թ ³⁴ Յուլի ³⁵ թ ³⁶ հաւաքեալքս թ
⁴⁰ պաշտամանէն թ ⁴⁵ որոյ ի